

Visste Jesus att han skulle dö?

Timo Eskola

Vad vet bibelforskarna om Jesus? Ett besynnerligt drag i striden kring Bibeln har under en längre tid varit det faktum att av alla människor forskarna ser ut att vara de som vet minst om Jesu undervisning – trots att just de borde vara experter på området. Orsaken har alltid varit enkel. När man läser Nya testamentet på ett för radikalt sätt leder det till att Jesus försvinner.

Inför påsken framträder osvikligt en viktig fråga om Jesu identitet. Visste Jesus att han skulle dö? Somliga präster också i Finland påstår att Jesus inte hade för avsikt att dö för någon enda. Ateisterna å sin sida anser det vara en enfaldig tanke att man skulle dö för någon annan.

För dem som läser Markusevangeliet är saken i allmänhet uppenbar. Jesus säger att Människosonen kommer att dö som ett försoningsoffer för folket. ”Ty Människosonen har inte kommit för att bli betjänad utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många” (10:45).

På den tiden var Jesu undervisning om Människosonen överraskande. Enligt den judiska uppfattningen borde Människosonen som en himmelsk gestalt ha varit en stor himmelsk krigsherre, betjänad av både änglar och människor. Med sin undervisning framställer Jesus i skarp kontrast mot en sådan uppfattning att Människosonens uppgift i själva verket är att ge sig hän åt lidandet för att skapa rättfärdighet.

Varför måste lidandet komma?

Jesus visste nog att lidandets tid hade börjat. Hans släkting och predikantvän Johannes Döparen hade fångslats och dödats. Därför hyste Jesus inte något fåfängt

hopp om att saker och ting skulle ordna sig på ett lätt sätt. Han talade om Johannes som Elia som skulle framträda under tiden för de sista plågorna.

I Markusevangeliet frågar lärjungarna Jesus: ”Varför säger då de skriftlärdade att Elia först måste komma?” I allmänhet har man i översättningarna tolkat Jesu svar som jakande: ”Elia kommer visserligen först och återupprättar allt.” Men den översättningen kan ändå inte förklara varför Jesus fortsätter satsen som en antites. Därför har man föreslagit att Jesus börjar sitt svar med en fråga. En dynamisk översättning skulle lyda så här:

[Är det så att] Elia kommer först och återupprättar allt? Men hur kan det då vara skrivet att Människosonen skall lida mycket och bli föraktad? Jag säger er: Elia har verkligen kommit, och de gjorde med honom som de ville, som det är skrivet om honom” (Mark 9:11–13).

Är det alltså som vissa judiska teologer väntade sig, att Elia skulle komma och ge Israel en tid av fred? Varför fortsätter hatets tid trots det och även Människosonen kommer att få lida? Jesus formulerar sitt svar på samma sätt som en motsättning liksom när han frågar om Davids son och Davids Herre. I båda fallen har människorna fått en felaktig tolkning av Gamla testamentet.

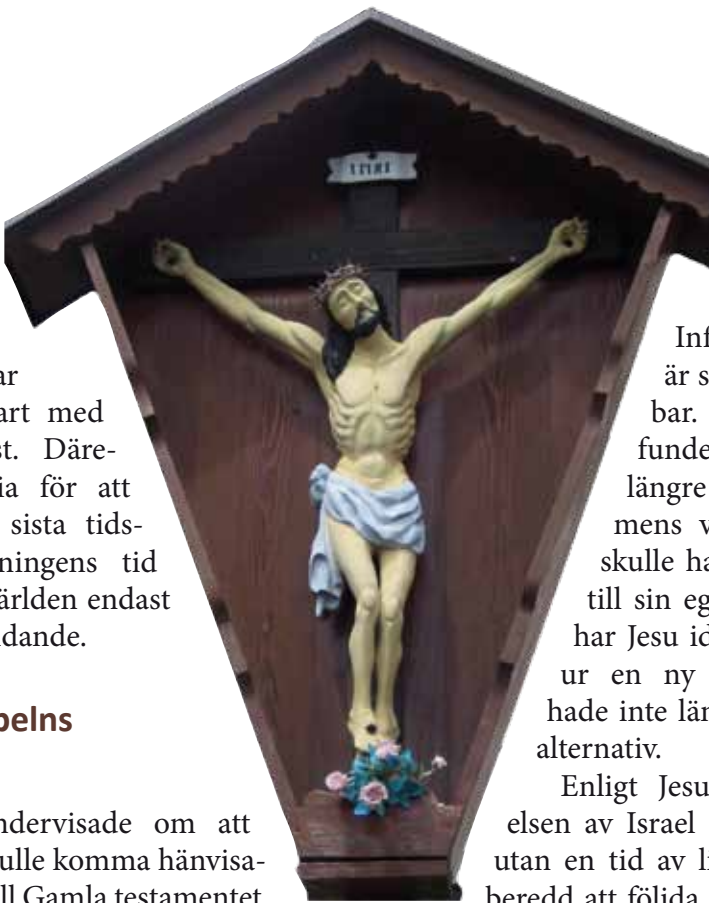
Visst kommer Elia och han har redan kommit, men frendens tid börjar inte omedelbart med hans ankomst. Däremot kom Elia för att inleda hatets sista tidsperiod. Frälsningens tid kommer till världen endast genom detta lidande.

Kraften i Bibelns vittnesbörd

När Jesus undervisade om att frälsningen skulle komma hänvisade han alltid till Gamla testamentet. Framför allt höll han fast vid de stora profeternas undervisning om att Israels fångenskap ännu pågick. Människorna hade levat som Guds fiender, och fiendskapens tid hade ännu inte upphört.

Med hänvisning till Daniels bok har han dessutom förkunnat att Människosonen stiger fram mitt under förföljelsetiden och att han också själv går under. Den sista årsveckan som profeten beskriver som en frälsningens tid medför trots allt försoning för fångenskapens folk: "... för att göra slut på överträdelse, försegla synder, försona skuld ..." (Dan 9:24).

Folkets onda gärningar och skuld måste försonas. Gamla testamentet har lovat att Gud själv framträder och skaffar försoning åt människorna. Den andliga fångenskapens tid upphör. Samtidigt upphör den för alla som har blivit fördrivna från Guds paradiset.



Jesus och slutet på ångesten

Inför dessa åsikter är slutsatsen uppenbar. I forskningen funderar man inte längre på rationalismens villkor om Jesus skulle ha kunnat ana sig till sin egen död. I stället har Jesu identitet framträtt ur en ny synvinkel. Han hade inte längre något annat alternativ.

Enligt Jesus kunde förnyelsen av Israel inte förverkligas utan en tid av lidande. Han var beredd att följa den väg som Johannes Döparen hade gått för att frälsningen skulle bli verklighet. Gud skänker nog en nådens tid men den kommer genom försoningen. Herrens lidande Tjänare måste offra sig själv för sitt folks synder.

Jesus gav samma undervisning till sina elever. Tag korset på er och följ mig. Den satsen behövde man inte hitta på först efter påsken. Den var en verklighet redan före det – och uttryckligen före. Jesus sände ut sina egna liksom får bland vargar. Vem som helst av dem riskerade att rivas sönder.

Jesus levde alltså mitt i en fruktansvärd verklighet. Han talade ofta om hur Israel "dödar profeterna" och andra budbärare som Gud sänder till dem. Ve dig Israel, ropar han. Jesus visste att han skulle bli ett offer. Motsättningarna skulle bli allt starkare. Men han gav sig in i det lidandet för att försoningen skulle kunna ske.